İstedadlı alim, səmimi və xeyirxah insan

Əsgər Adil oğlu Rəsulov 1954-cü ilin mart ayının 3-də Naxçıvanda anadan olmuşdur. Naxçıvan şəhər orta-internat məktəbini bitirdikdən sonra fəhlə kimi əmək fəaliyyətinə başlamışdır. Uşaqlıq və təhsil illəri çətin maddi sıxıntılarla keçən Əsgər tələbə ikən gecə növbəsində gəmidə matros olaraq çalışmışdır.

1976-cı ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirən Əsgər Rəsulov 1976-1979-cu illərdə və 1989-1995-ci illərdə Türkiyə Respublikasında xidməti ezamiyyətdə olmuşdur. 1980-ci ildən indiyə kimi məzunu olduğu universitetdə elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan Əsgər Rəsulov filologiya elmləri doktoru, professordur. O, eyni zamanda, Milli Arxiv İdarəsinin rəhbəri vəzifəsində fəaliyyət göstərir.

Əsgər Rəsulov dəyərli monoqrafik elmi-tədqiqat əsərlərinin, çoxsaylı dərs vəsaiti və proqramlarının, ölkəmizdə və xaricdə çap olunmuş 50-dən artıq elmi məqalənin, televiziya pyeslərinin, çoxsaylı oçerk və hekayələrin müəllifi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür.

Əsgər müəllimin elmi-monoqrafik tədqiqatları içərisində onun 2004-cü ildə nəşr edilmiş "Türk sənədli-bədii nəşri" adlı monumental əsərinin xüsusi yeri vardır. Bu monoqrafiya təkcə Azərbaycan Şərqşünaslığının deyil, həm də bütövlükdə şərqşünaslıq elminin uğuru hesab edilə bilər. İstər şərqşünaslıq mərkəzlərində, istərsə də Türkiyənin özündə ciddi elmi-nəzəri bazaya istinad edən və geniş bir dövrü əhatə edən zəngin ədəbi materiala əsaslanan ikinci bir tədqiqat əsərinə rast gəlmirik. Əsərdə Azərbaycan, türk, rus və Avropa dillərində olan 537 adda elmi, bədii, publisistik ədəbiyyatdan istifadə edilmişdir ki, bu da mövzunun elmi-nəzəri təhlilinin bütövlüyünü, monumentallığını təmin etmişdir.

Monoqrafiyada mövzunun elmi şərhi, müəllif konsepsiyası, mövzunun tarixi inkişaf mərhələləri, dinamikası və müəllifin elmi nəticələri daha aydın görünsün deyə Əsgər müəllim haqlı olaraq "Müasir türk ədəbiyyatşünaslığı və sənədli-bədii nəşri", "Türk sənədli-bədii nəşrinin nəzəri-estetik məsələləri", "Türk sənədli-bədii nəşrinin qaynaqları və ilkin janrları (XV-XIX əsrlər)", "Türk sənədli-bədii nəşrinin inkişafında yeni mərhələ (XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəlləri), "Cümhuriyyət dövründə sənədli-bədii nəşr" və "Müasir türk sənədli-bədii nəşri" adlı bölmələrdə mövzunun öyrənilməsinin inkişaf dinamikasını və bunlarla paralel monoqrafiya müəllifinin özünün elmi nəticələrini nəzəri-estetik planda, aydın elmi üslubda, məntiqi ardıcıllıqla oxucuya təqdim etmişdir. Tədqiqatın nəticələri obyektiv, elmi səciyyəyə malikdir. İstər ədəbiyyat nəzəriyyəsi baxımından, istərsə də ədəbi-bədii yaradıcılığın təcrübəsi və onun müasir praktiki əhəmiyyəti baxımından bütövlükdə ədəbiyyatşünaslığın uğuru hesab edilə bilər.

Müəllifin fikrincə, türk sənədli ədəbiyyatının təşəkkülü və təkamülü tarixinin janr və formalarının keçdiyi inkişaf yolunun, nəzəri-estetik və sənətkarlıq məsələlərinin tədqiqi, elmi-təhlili göstərir ki, bu ədəbiyyat çox geniş bir yelpazəniklassik dövrün (Divan ədəbiyyatının) sənədli nəsrini, dövri mətbuatın ortaya çıxışına qədərki kitab publisistikasını, XIX əsrin ikinci yarısının maarifçi-demokratik nəsrini, XX əsrin birinci rübünün mülkiyyətçi - türkçü xitabət sənətini, Cümhuriyyət dövrünün zəngin bədii publisistikasını əhatə edir. Sənədli ədəbiyyatın klassik Osmanlı və müasir Türkiyə söz sənətində vaqinamə, səyahətnamə, səfərnamə, risalə, məktub, oçerk, reportaj, memuar, gündəlik, bədii nitq kimi janrları, yolsəyahət qeydləri, səfər təəssüratları, portret, müsahibə, açıq məktub, avtobioqrafiya kimi formaları vardır... "Sənədli-bədii nəsr mahiyyət etibarilə realist yaradıcılıq tipidir, buna görə də bu əsərlərdə yazıçının vətəndaşlıq mövqeyi, ictimai həyatdakı yeri və dünyagörüşü mühüm əhəmiyyət kəsb edir". Göründüyü kimi, tədqiqata cəlb edilən ədəbi materialın sosial mündəricəsi, ədəbi-estetik qayəsi, sənətkarlıq xüsusiyyətləri, əsər müəlliflərinin ictimai mövqeyi, sosial-siyasi məqsədi tədqiqatçının diqqət mərkəzində olmuş, ədəbi material bütün cəhətlərilə həm ideya-məzmun, həm də sənətkarlıq baxımından araşdırılmışdır.

Əsgər müəllimin digər bir tədqiqatı, "Tərcümə nəzəriyyəsi və təcrübəsi" adlı əsəri xalqlar arasında ədəbi-mədəni əlaqələr baxımından əhəmiyyətli olan tərcümə məsələlərinin nəzəri əsaslarının izahına və ədəbi-bədii materialın tərcüməsi prosesinin şərhinə həsr edilmişdir. Bu əsər həm nəzəri cəhətdən qiymətlidir, həm də onun böyük praktiki əhəmiyyəti vardır. Əsərdə tərcüməşünaslıq sahəsində beynəlxalq təcrübə, bu təcrübənin elmi-nəzəri əsasları, onun tətbiqi məsələləri şərh edilir və tədqiqatçının şəxsi qənaətləri, nəzəri görüşlərinin ümumiləşdirilməsilə yekunlaşır.

Tərcüməşünaslıq və onun əsas vəzifələri, tərcümə sənəti və tərcüməşünaslığın tarixi tərcümə prosesi və onun leksik-qrammatik transformasiyası, tərcümənin növləri və modelləri, qohum dillərdən tərcümə problemləri kimi mövzular əsaslı şəkildə araşdırılmış və elmi nəticələrlə tamamlanmışdır. Kitabda türkcədən Azərbaycancaya və Azərbaycancadan türkcəyə olan tərcümələrin qrammatik leksik cəhətləri, türkcədən tərcümə edilmiş nəşr əsərlərinin, eləcə də poeziya nümunələrinin tərcüməsində yol verilən qüsurlardan bəhs olunur və bu qüsurlara yol verməməyin yolları göstərilir. İstər tədris prosesində tərcüməçilik sənətinin şərh edilməsi, istərsə də tərcüməçiliklə məşğul olan professional tərcüməçilər üçün bu kitabın həm nəzəri, həm də praktiki faydası şübhəsizdir.

Əsgər müəllimin digər bir kitabı - "İzahlı türkcə-Azərbaycanca yalançı ekvivalentlər lüğəti" adlı tədqiqatı onun "Tərcümə nəzəriyyəsi və təcrübəsi" adlı əsərini tamamlayır, tərcümə nəzəriyyəsi və təcrübəsi sahəsində həm nəzəri, həm də təcrübi baxımdan etibarlı istinad mənbəyi kimi əhəmiyyətlidir.

Əsgər müəllim ciddi tədqiqatçı-alim, gözəl tərcüməçi, tanınmış pedaqoq olmaqla yanaşı, eyni zamanda istər ideya-məzmun, istərsə də sənətkarlıq baxımından dəyərli şeirlər müəllifidir. Onun şeirlərinin bir qismi və poemaları "Dilmanc" adlı kitabda nəşr edilmişdir. Məhəbbət lirikası, mənəvi-əxlaqi dəyərlər, həyata, həyati, hadisələrə fəlsəfi baxış onun şeirlərinin əsas mövzularındandır. İctimai-siyasi məsələlər, xüsusilə Qarabağ mövzusu, Vətən torpağının bütövlüyünün təmin edilməsi onun şeirlərində bütün siyasi kəskinliyi ilə əks etdirilmişdir.

Əsgər müəllim bir şeirində deyir ki,

Dağ təpəyə görə dağdır
Təpə düzə görə təpə
Dağlar içində dağ ol ki,
Buludlar zirvəni öpə.

Bu sətirlərin müəllifi bütün fəaliyyəti boyu öz işində yaxşıların yaxşısı olmağa çalışmışdır. Hər işdə zirvəyə doğru getmək onun xarakteridir, kredosudur.

İstedadlı alim-türkoloq, tanınmış pedaqoq, səmimi, xeyirxah insan, sədaqətli dost Əsgər Rəsulovu 65 yaşı münasibətilə təbrik edir, ona şəxsi həyatında xoşbəxtlik, elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyətində yeni-yeni uğurlar arzulayırıq.

Allahşükür QURBANOV,
Fəlsəfə doktoru.